

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α

- Χριστίνα Γιαννέλου : "Η ερμηνευτική και συνθετική δραστηριότητα της Ρένας Κυριακού στη Γαλλία (1925-1975)".
- Καίτη Ρωμανού : "Ρένα Κυριακού. Οι ηχογραφήσεις Ισπανικής μουσικής και η υποδοχή τους."
- Ιωάννης Φούλιας : «Το *Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα*, opus 18, της Ρένας Κυριακού: ορισμένες ιστορικές και αναλυτικές επισημάνσεις, κριτική επισκόπηση και απόπειρα ένταξης του έργου στην ελληνική έντεχνη μουσική δημιουργία».
- Νίκος Χριστοδούλου : "Ρένα Κυριακού: σύνθεση και ερμηνεία".

--- Δ Ι Α Λ Ε Ξ Ί Μ Μ Α ---

1. Deux melodies: L'isolement έργο 5 / Α.Κ.Σ.Ρ.Κ. 40
2. Paysage triste, έργο 5 / Α.Κ.Σ.Ρ.Κ. 41
Μεσόφωνος : Θεοδώρα Μπάκα, Πιάνο : Δόμνα Ευνουχίδου
1. Ich denke dein έργο 6/Α.Κ.Σ.Ρ.Κ. 44.
2. Vision έργο 6/Α.Κ.Σ.Ρ.Κ. 43
3. Drei Lieder:Trost in Tranen έργο 6/Α.Κ.Σ.Ρ.Κ. 42
Υψίφωνος : Χρύσα Μαλιαμάνη, Πιάνο : Δόμνα Ευνουχίδου
1. 6 Preludes Lyriques, Α.Κ.Σ.Ρ.Κ. 57-62/έργο 12
2. Deux pièces pour piano, Α.Κ.Σ.Ρ.Κ. 71-72 / έργο 16
Πιάνο : Αθηνά Φυτίκα
1. Thème et variations, Α.Κ.Σ.Ρ.Κ. 73, έργο 17
2. Από τα 6 Préludes symphoniques: Reverie, έργο 8, Α.Κ.Σ.Ρ.Κ. 47
ιάνο : Βαλέριος Ισμαγκίλοφ
1. Tango, Α.Κ.Σ.Ρ.Κ. 28
2. Perpetuum Mobile, Α.Κ.Σ.Ρ.Κ. 70 / έργο 15
Πιάνο : Χριστίνα Γιαννέλου

Κυριακού, Ρένα

Η Ρένα Κυριακού γεννήθηκε στις 25 Φεβρουαρίου 1917 στο Ηράκλειο της Κρήτης. Υπήρξε παιδί-θαύμα, διεθνώς αναγνωρισμένη πιανίστα, συνθέτρια και παιδαγωγός. Μέλος της Ε.Ε.Μ.

Κόρη του γνωστού αρχιτέκτονα Δημήτριο Κυριακού και της Κάκιας Αρχανιωτάκη, η μικρή Ρένα μεγάλωσε σε ένα κατάλληλο πνευματικό περιβάλλον που αντιλήφθηκε εγκαίρως τη σπουδαιότητα του ταλέντου της και φρόντισε για την άμεση διαφύλαξη και εξέλιξη του. Στις 31 Δεκεμβρίου 1923, σε ηλικία έξι ετών, εμφανίζεται για πρώτη φορά στο κοινό στον «Παρνασσό», όπου ερμηνεύει αποκλειστικά δικές της συνθέσεις (από τα *Δεκαπέντε παιδικά κομμάτια*) και προκαλεί κύμα θετικών σχολίων του εγχώριου μουσικού κόσμου, όπως των Γεωργίου Λαμπελέ, Μάριου Βάρβογλη, Γεωργίου Σκλάβου, Διονυσίου Λαυράγκα, Θεόδωρου Συναδινού, Μανώλη Σκουλούδη, Ιβάν Μπούνικωφ, Φρανκ Σουαζύ κ.ά. Τα πρώιμα αυτά έργα της διατηρούν έναν προγραμματικό χαρακτήρα με έντονο ρομαντικό ιδίωμα.

Η οικογένεια Κυριακού μεταβαίνει στο Παρίσι προκειμένου να ζητήσει την έμπειρη γνώμη ειδικών νευροπαθολόγων και μουσικών. Ο Charles Richet και οι συνθέτες της νεότερης γαλλικής σχολής Albert Roussel, Gabriel Pierné, Jean Déré και Vincent d'Indy αποφαίνονται για τη μικρή Ρένα ότι πρόκειται για μια ερμηνευτική και συνθετική ιδιοφυΐα. Στο Βερολίνο, η Κυριακού παίζει υπό τη μορφή ακροάσεων, παίρνοντας πάλι επαινετικά σχόλια, στους Franz Schreker, George Szell και Max Von Schillings.

Ολοκληρώνει τη θεωρία και την αρμονία με τους Richard Stöhr (Μόναχο και Βιέννη) και Dr. Paul Weingarten (Βιέννη). Παίρνει τα πρώτα μαθήματα πιάνου με την Hilda Müller-Pernitz, τον Άγγελο Κεϊσόγλου και τον Paul Wittgenstein. Στο Παρίσι οι Isidor Philipp, Gabriel Pierné και Nadia Boulanger αναλαμβάνουν την προετοιμασία της για τις εισαγωγικές εξετάσεις στο CNSMDP.

Τον Σεπτέμβριο του 1930, η Κυριακού, ανάμεσα σε 124 υποψήφιους, κατατάσσεται στους πέντε πρώτους και εισέρχεται στο CNSMDP, στην τάξη πιάνου του Isidor Philipp και στην τάξη αρμονίας του Jean Gallon. Το 1931 τα έργα της *Kloster*, έργο 1/Α.Κ.Σ.Π.Κ. 35, και *Burlesque* op. 1, έργο 1/Α.Κ.Σ.Π.Κ. 36, παρουσιάζονται στο πλαίσιο των συναυλιών της Société Nationale de Musique de Paris (όπου πρώτη φορά μετέχει Ελληνίδα συνθέτρια) λαμβάνοντας εξαιρετικές κριτικές.

Το 1933 οι καθηγητές της στη σύνθεση Henri Büsser και Jean Gallon την προτείνουν για το *Prix de Rome* του 1934, βεβαιώνοντας για την επιτυχία της. Η Έλενα Βενιζέλου (που χρηματοδοτεί τις σπουδές της) δεν της επιτρέπει να λάβει μέρος στο διαγωνισμό.

Το 1932 η Κυριακού παίρνει το *Deuxième Prix de Piano* ερμηνεύοντας τη *Σονάτα σε Σι ύφεση ελάσσονα* του Fryderyk Chopin, ενώ το 1933 αποφοιτά από το CNSMDP και κερδίζει το *Premier Prix de Piano* ερμηνεύοντας τις *Συμφωνικές Παραλλαγές*, op. 13 του Robert Schumann και ένα ατομικό έργο του Florent Schmitt.

Το *Premier Prix* ανοίγει το δρόμο σε ιστορικές αιθουσες της Ευρώπης και της Αμερικής, όπου η Κυριακού συστήνει τον εαυτό της και ως συνθέτρια, τοποθετώντας τα έργα της είτε ανάμεσα σε αυτά των Chopin και Liszt, είτε ως *encore* στο τέλος μιας συναυλίας. Υπογράφει συμβόλαιο για παγκόσμια περιοδεία με το Office Théâtral Euroréen. Σε διεθνές επίπεδο, παίρνει διθυραμβικές κριτικές τόσο για τις αξεπέραστες ποιοτικά ερμηνείες της όσο και για την πρωτότυπη σύλληψη των συνθέσεών της. Οι μουσικοκριτικοί την κατατάσσουν στα πρώτα ονόματα του παγκόσμιου μουσικού στερεώματος.

Η Κυριακού επιλέγει σταδιακά να αφοσιωθεί στη δισκογραφία που απαιτεί πολύ από τον χρόνο της. Αφιερώνεται με πάθος στις ηχογραφήσεις, αφού θεωρεί ότι με αυτές θα παραμείνει στη συνείδηση του ακροατηρίου. Διαθέτει εκπληκτική μνήμη αφού σε όλες τις εμφανίσεις της παίζει χωρίς τη χρήση παρτιτούρας, προκαλώντας την έκπληξη όλων των διάσημων διεθνών ορχήστρας με τους οποίους συνεργάζεται, όπως οι: Hans Swarowsky, Carl August Bünte, Robert Wagner, Edmond Appia, Hubert Reichert, Mathieu Lange, Karl Rucht, Christian Vöchting, Václav Smetáček, Rudolf Kempe, Maurice Le Roux, Armin Jordan, Rudolf Moralt, Toni Louis Alexandre Aubin, Henri Rabaud, Sir Malcolm Sargent, Georg Solti, Jean Meylan, Δημήτρης Μπτρόπουλος, Δημήτρης Χωραφάς, Μιλτιάδης Καρύδης, Θεόδωρος Βαβαγιάννης, Ανδρέας Παρίδης κ.ά.

Επίσης συμπτύσσεται με φημισμένες ορχήστρες, όπως οι παρακάτω: Vienna String Symphony Orchestra, Vienna Pro Musica Orchestra, O.S.R., London Philharmonic Orchestra, Philharmonia Hungarica, Orchestre de la Société des Concerts du Conservatoire de Paris, the Torquay Symphony Orchestra, Συμφωνική Ορχήστρα της Βεσφαλίας, Συμφωνική Ορχήστρα του Innsbruck, Συμφωνική Ορχήστρα του Βερολίνου, Κ.Ο.Α., Κ.Ο.Θ. κ.ά.

Οι ηχογραφήσεις της στον Chabrier θεωρήθηκαν ανώτερες από αυτές των Arthur Rubinstein, Marcelle Meyer, Pierre Barbizet, Paul Badura-Skoda και Louis Kentner. Η δισκογραφία της στα έργα του Mendelssohn κρίθηκε ποιοτικότερη από τις αντίστοιχες των Guiomar Novaes και Rudolf Serkin, και ισάξια με αυτές των Cortot, Horowitz, Perahia και Thibaudet. Ενώ οι ηχογραφήσεις της στον Haydn χαρακτηρίστηκαν ανώτερες από αυτές του Fritz Neumeyer.

Η Αγγλική και Γαλλική Κυβέρνηση βραβεύουν τις ερμηνείες της στα άπαντα του Mendelssohn και του Chabrier και της αποδίδονται τα δίδαγμα του Ιππότη του Τάγματος Γραμμάτων και Τεχνών. Χρίζεται τρίτο επίτιμο μέλος της Διεθνούς Εταιρείας Mendelssohn μετά τον Pablo Casals και τον Alfred Cortot. Ο Αντιβασιλιάς της Γιουγκοσλαβίας της απονέμει το παράσημο του Αγίου Σάββα.

Το 1943 ερμηνεύει για πρώτη φορά το *Κοντσέρτο της για πιάνο και ορχήστρα*, έργο 18/A.Κ.Σ.Ρ.Κ. 74 (που αποτελεί και το πρώτο κοντσέρτο για πιάνο Ελληνίδας συνθέτριας), με τον Θεόδωρο Βαβαγιάννη και την Κ.Ο.Α., στο Παλλάς. Το έργο παρουσιάστηκε ξανά στη Γενεύη το 1954 υπό τη διεύθυνση του Jean Meylan με την Ο.Σ.Ρ., και τον Νοέμβριο του 2009 στο Μ.Μ.Α., με τη Δόμνα Ευνουχίδου υπό τον Μίλτο Λογιάδη (Κ.Ο.Α.).

Η Κυριακού δυσκολεύεται να συστήσει τον εαυτό της ως συνθέτρια στην Ελλάδα λόγω της διαφορετικότητας του ήχου των έργων της αλλά και λόγω του φύλου της. Δραστηριοποιείται σε μία περίοδο της ελληνικής μουσικής ζωής όπου η παραγόμενη μουσική έπρεπε να υπακούει στον όρο «εθνική» για να επιβιώσει. Στην περίοδο αυτή τολμά να προτείνει τον προσωπικό της ήχο. Το ελληνικό κοινό δεν είναι προετοιμασμένο για να εκτιμήσει τέτοιου είδους πειραματισμούς.

Τα έργα της *Tango*, Α.Κ.Σ.Ρ.Κ. 28, και *Burlesque* αρ. 2, έργο 9/A.Κ.Σ.Ρ.Κ. 54, εκδόθηκαν από τον οίκο Durand στο Παρίσι, ενώ το *Perpetuum Mobile*, έργο 15/A.Κ.Σ.Ρ.Κ. 70, από τον οίκο Carl Fischer στη Νέα Υόρκη.

Από τον Ιούνιο του 1950 συμμετέχει επανειλημμένα ως μέλος της κριτικής επιτροπής σε γνωστούς διαγωνισμούς πιάνου, όπως στον ετήσιο διαγωνισμό του CNSMDP, στο Concours International d'Exécution Musicale de Gênevè, και στον Διεθνή Διαγωνισμό Πιάνου του Μόντρεαλ.

Η Ρένα Κυριακού προσβλήθηκε από καρκίνο και άφησε την τελευταία της πνοή τον Αύγουστο του 1994 στο Μοσχάτο.

Χριστίνα Κλ. Γιαννέλου

Δρ. Ιστορικής Μουσικολογίας – Σολίστ πιάνου